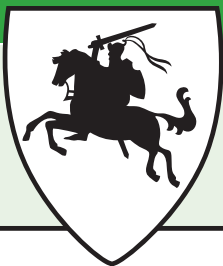

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Grožis žmones ugdo. Bet to nebereikia

Marijampolės savivaldybės valdžia pagaliau nuritino ją slegiantį akmenį. Ką tik taryba priėmė sprendimą uždaryti Marijampolės Botanikos centrą. Miestą, regioną garsinusi savivaldybės įstaiga uždaryta 14 tarybos narių sprendimu. Dauguma parodė savo požiūrį į mokslą ir kultūrą. Šiais laikais, kai net giliausiuose kaimuose nebedrįstama užkalti paskutinio kultūros židinio langų, politikai išsipyė iš miesto, kuris 2018 metais planuoja tapti Kultūros sostine, šalyje ir pasaulyje pripažintą kultūros židinį. Nereikia, ir viskas. Kaip sakoma, kai nori mušti, lazda po ranka visada atsiranda. Pirmiausia buvo suvestos sąskaitos su Botanikos centro direktoriumi biomedicinos mokslų daktaru Arūnu Balsevičiumi. Mokslininkas prašymą parašė savo noru. Šiuo metu A.Balsevičius vadovauja VDU Kauno botanikos sodo kolekcijų skyriui ir kartu seka, kad nebūtų sunaikinti Marijampolėje įgyvendinti ir nereikalingi tapę darbai, kad jie atitektų Lietuvai.

R Dalia BYČIENĖ
„Respublikos“ žurnalistė

A.Balsevičius niekada neslėpė, kad gamtosauga Lietuvoje yra popierinė, nėra strategijos, kaip realiai kovoti už gamtos saugojimą. Daugelio tų augalų, kuriuos prieš daugelį metų jis pradėjo su moksleiviais rinkti pirmojoje darbovietėje, Gamtininkų stotyje, ir sudėjo į garsųjį Sūdovos herbariumą, jau nėra. Jie išnyko paskui pašėsupio pievas, kuriose tie augalai augo. Jos buvo suartos. Daug važinėdamas po pasaulį, bendraudamas su kitų šalių gamtos mokslininkais, praktikais vienu iš savo prioritetų A.Balsevičius įvardijo siekį pakelti gimtąjį miestą į aukštesnį lygį jį gražindamas, keisdamas miestiečių požiūrį į estetiką. Vytauto parkas po rekonstrukcijos pasipuošė unikaliais gėlynais, jais gėrėjosi ne tik miestiečiai, žavėdavosi svečiai. Bet tai jau praėjusi.

- Kas nulėmė, kad įstaiga, kuria miestas turėtų tik didžiutis, staiga tapo nebereikalinga? - teiravomės buvusio jos vadovo dr. Arūno BALSEVIČIAUS.

- Anksčiau, kol dar vadinomės Gamtos tyrimų stotimi, su moksleiviais atlikdavome šachtinių šulinių vandens kokybės tyrimus. Už šį projektą gavome Pasaulio sveikatos organizacijos apdovanojimą. Daug įvertinimų, pripažinimų sulaukėme. Bet, matyt, nutiko taip, kad kuo daugiau esi vertinamas kitų, tuo saviems esi blogesnis. Nereikalingi tapome per gana trumpą laiką. Labai keista, kad buvo viskas gerai, turėjome palaikymą, o per tris mėnesius viskas apsisvertė - uždarymas. Kibirkštis išsižiebė šį pavasarį neva dėl to, kad Vytauto parkas nebuvo apšodintas gėlėmis iki miesto dienų. Bet buvo tik gegužės pabaiga, pavasaris buvo šaltas. Nei pernai, nei užpernai parko neapšodinome gegužės pabaigoje, ir neuž-

kliuvo. Nereikia būti gamtininku, kad suprastum, jog per anksti pasodintas gėles reikės keisti, atšodinti. Ypač šiemet, kai pavasaris buvo toks šaltas. Tuo metu atostogavau, buvau išvažiavęs į Pragę, į mokslinę konferenciją. Grįžusį išsikovietė meras, iškeikė. Sutinku, gal ir neišlaikiau ramaus tono (už tai sumokėjau sveikata), bet mokslo vardas mane įpareigoja savo nuomonę pasakyti remiantis savo principais. Jeigu tų principų neturėsi, nieko gyvenime ir nenuveiksi.

Kazimiero Linkevičiaus nuotr.

Centras daug kuo skyrėsi nuo buvusios Gamtos tyrimų ir ekologinio švietimo stoties. Nuo 2007 m. tuometinio Gamtos tyrimų ir ekologinio švietimo stoties botanikos sodas yra Pasaulinės botanikos sodų organizacijos registruota botaninė kolekcija, prisijungusi prie šios organizacijos programos „Botanikos sodai, išsaugant augalų rūšis“. Ši kolekcija yra viena didžiausių pagal auginamų augalų rūšių ir veislių skaičių Lietuvoje. Kadangi darbuotojų mažai, o kolekcijų priežiūra užima daug laiko, su meru sutarėme, kad atsiskaitome visų monitoringų, renginių, kuriame sodą. Tą ir darėme. Neatsakėme tik tradicinių edukacinių renginių - „Duonos kelio“, „Paukščių palydų“, „Derliaus kraitės“. Atsirado naujas niekur negirdėtas renginys - „Kvapų naktis“. O šiemet jau nebuvo nieko.

- Viena buvusio Marijampolės botanikos centro vertybių yra gyvų augalų kolekcija, kita - Sūdovos krašto floros kolekcija. Koks likimas jų laukia uždarius centrą?

- Manau, kad jie yra saugūs. Herbariumo duomenys labai svarbūs, todėl iškilus problemai atsirado ir nerimas, kad jis gali patekti į atsiktiktines rankas, todėl kreipėmės į Švietimo ir mokslo ministe-

riją ir herbariumą perdavėme Botanikos institutui. Jis yra trečias pagal dydį šalyje moksliniais tikslais įkurtas herbariumas, užregistruotas tarptautinėje herbariumų duomenų bazėje. Herbariumas rinktas nuo 1988 metų. Jame yra ir Žuvinto rezervato sukaupta medžiaga, ir dar ankstyvesnių metų rinkiniai. Mūsų herbariumu domėdavosi ir pasaulinio lygio botanikai. Kai kurie jame saugomi augalai jau yra išnykę. Vakaruose herbariumai prezentuoja jų turėtojus, o Mari-

selekcininkų draugija. Išvestas naujas veisles jie patikėjo saugoti ne kitam botanikos sodui, o mums. Kolekcija yra nepaprastai vertinga, nes ten surinkti mūsų vietinių dekoratyviųjų augalų genetiniai ištekliai - valstybės pasididžiavimas. Dar viena kolekcijos dalis yra laukiniai augalai iš visų pasaulio šalių botanikos sodų. Mes keisdavomės augalų sėklomis su daugeliu jų. Botanikos sodai labai gražiai bendradarbiauja. Mes visur važiuodavome, dalyvaudavome konferencijose,

- Iš Lietuvos jūsų surinktas herbariumas, gyvų augalų kolekcijos nedings. Kas puoš Vytauto parką, kuris už unikalumą užpernai buvo įvertintas Aplinkos ministerijos? Ką prarado Marijampolė?

- Manau, kad žmonės supranta, jog ten, kur prasideda politika, baigiasi kultūra. Vytauto parką apšodinti nėra taip paprasta. Mes turėjome savo stilių. To nepadarysi pats nepamatęs, kaip tai daroma kitur. Apskritai mūsų gėlynų kultūra tebeprimena Rusiją, o ne Europą. Neužtenka pasodinti vien serėnų ir žilių, kad gėlynai trauktų akį. Mokėmės iš daugelio šalių, daugiausia iš britų. Per žiemą susidėliodavau gėlynų schemą, kad kiekvienas centimetras būtų skirtingas ir kartu tarpusavy derėtų. Augalų ieškodavome visur. Kartą vienos kinrožės ieškojau apie mėnesį, su daug kuo susirašinėjau, bet kinrožė taip ir liko nepasodinta. Iš pradžių galvojome prie augalų dėti etiketes, kad žmonės žinotų, kaip tie augalai vadinasi, bet paskui apsigalvojome. Manėme, ateis dar laikas. Paprastai Europos soduose tokių etikėčių prie medžių, prie gėlių yra. Buvo toks pastebėjimas, ko čia stengiatės, tas gėles išvogs, bet niekas nevogė. Matyt, grožis žmones auklėja, ugdo kultūrą. Turbūt tai ir yra daugiausia, ką Marijampolė prarado.

- Nepasakojate, bet Marijampolėje kalbama, kad uždariant Botanikos centrą būta nemažai politikavimo. Ar tai tiesa?

- Negaliu pasakyti. Ko gero. Anksčiau priklausiau tai partijai, kurios atstovų dauguma nubalsavo dėl uždarymo. Man politika yra nepriimtina, bet būčiau neišlikęs įstaigos vadovu, jeigu nebūčiau įstojęs į partiją. Kai kilo konfliktas, mane išmetė už neva įžeidžiamą komentarą prie karikatūros viename socialiniame tinkle. Brūkštelėjau, kad Marijampolėje kultūra būtų tada, jei visus lovelius palangėse apšodintume runkeliais. Meras tai priėmė asmeniškai. Asmeniškai niekam netaikiau, tik pasakiau savo tiesmukišką požiūrį, jį gyniau ir ginsiu. Botanikos sodo veikla yra kūrybinis darbas, o kūrybinis darbas netelpa į jokių rėmus. Man tokia savivaldybės reakcija buvo lyg stumtelėjimas atsipeikėti, kur aš esu ir kad man čia ne vieta. Marijampolėje susipynė politiniai ir profesiniai dalykai. Nors iš tiesų gėlynai Vytauto parke turėtų būti visiškai apolitiški. Gali pasodinti gėlynus, bet jie nebus botanikos sodas. Reikia daug žinojimo, kad šį darbą padarytum kompetentingai. Parašiau prašymą atleisti ir per kelias dienas mane atleido. Pavargęs nuo įtampos, posėdžių, tikrinimų, kaltinimų. Klausiate, ar palengvėjo? Jau palengvėjo, jau apsipratau ir mintimis, kad Marijampolėje manęs nesuprato, nereikėjo to darbo, kurį norėjau padaryti. Mane konfliktas užgriuvo netikėtai, nes nebuvo iš savivaldybės priekaištų, nurodymų daryti tą ar daryti aną. Išivaizdavau, kad manimi pasitikima.

► **Manau, kad žmonės supranta, jog ten, kur prasideda politika, baigiasi kultūra**

jampolėje - atvirkščiai. Ir mūsų miestas turėjo tuo didžiutis, nes tai ne tik mokslinė, bet ir kultūrinė vertybė.

Dar nežinau, kur atsidurs gyvų augalų kolekcija, bet žinau, ji gali atsidurti tik kompetentingoje institucijoje, kuri sugebės kolekciją išsaugoti. Lietuvoje yra keturi botanikos sodai, visi universitetiniai. Viena jų kolekcija, matyt, ir atsiras. Kad ir kaip nenori mūsų valdžia, visas tas negražus konfliktas Marijampolėje yra stebimas mokslo bendruomenės, ji turi autoritetą, todėl netikiu, kad būtų leidžiama kolekciją išdraskyti. Marijampolėje perduoti jos nebuvo kam. Kolegija tokios specialybės neturi, o kitos įstaigos tiesiog nežinotų, ką su ja daryti. Kadangi savivaldybė nesurado 2 hektarų laisvos žemės mieste, kolekcija augo privačioje žemėje, savivaldybė su šeimininku buvo sudariusi panaudos sutartį. Ta sutartis jau yra nutrūkusi. Iš visų daugiau kaip 5-6 tūkst. augalų didžiausią vertę turi apie 1 tūkst. veislių jurginų kolekcija, unikalūs vilkdagių rinkinys. Nemažai augalų mūsų centrui yra padovanojusi Gėlininkų

se, mus lankydavo. Pernai įstojome į Baltijos šalių botanikos sodų asociaciją. Visur, kur tik teko būti, atstovaudavome Marijampolei. Ir šiemet kvietė, bet jau nebuvo net kam važiuoti.

- Kodėl tiek daug pasiekusi įstaiga nusipelnė tokio finalo? Kokie kaltinimai buvo pateikti Botanikos centrui?

- Vienas, kad sodas neuždirba pinigų. Šiltnamyje, kurį savivaldybė pastatė, vos pajėgdavome užauginti 30-40 tūkstančių augalų, kurių reikia Vytauto parkui apšodinti. Apskritai botanikos sodų darbas sunkiai siejamas su komercija. Nebent Amerikoje yra tokių botanikos sodų, kurie uždirbtų pinigus. Žinoma, jie yra privatūs. Bet tai yra Amerika. Kaip kita priežastis nurodoma, kad herbariumas, kuris pagal įstaigos nuostatus yra viena Botanikos centro funkcijų, perduotas Švietimo ir mokslo ministerijai. Be to, per brangu centrą išlaikyti (savivaldybės duomenimis, apie 100 tūkst. eurų per metus - *red. past.*). Ir trečia, kad tokie padaliniai yra ne savivaldybės funkcija.

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015

2015 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

RĖMĖJAI:

LIETUVOS POLICIJA

DRAUGAI:

Panevėžio miesto savivaldybė

Plungės miesto savivaldybė

Pranas Dauguvietis - garsus teisininkas

Lietuvą, Biržų ir Panevėžio kraštą išgarsino Dauguviečių giminė. Pirmasis garsus iš šios giminės buvo Pranas Dauguvietis.

Jis gimė 1854 metais gruodžio 2 dieną Dauguviečių vienkiemyje netoli Nemunėlio Radviliškio. Tėvai vertėsi žemės ūkiu. Ūkis buvo gana didelis. Vėliau, jau Pranui valdant ūkį ir jį nuomojant, buvo nurodoma, kad ūkis sudarė apie 77 ha.

Teisės mokslus Pranas baigė Peterburgo universitete. Pagal kai kuriuos atsiminimus, baigdamas mokslus Peterburge buvo perėjęs iš evangelikų reformatų į stačiatikių tikėjimą, bet vėliau grįžo prie evangelikų reformatų tikybos. Tikybą jis bandė keisti norėdamas gauti tarnybą Lietuvoje.

Gyvendamas Peterburge vedė. Jo pirmoji žmona - olandė Van der Flas, kurios tėvas buvo Napoleono armijos kareivis. Po Napoleono žygio į Rusiją jis pasiliko Rusijoje ir tuo metu Peterburge vertėsi gydytojo okulisto praktika.

Su pirmąja žmona Pranas Dauguvietis susilaukė penkių vaikų. Tai buvo keturios dukros ir vienas sūnus. Visi jie tapo garsiais žmonėmis. Tai Jekaterina Dauguvietytė (1882-1942) - Peterburgo

► Pranas Dauguvietis

konservatorijos profesorė, Lidija Malko (1883-1955) - dirbo Kaune ir Vilniuje muzikos mokytoja, vėliau Vilniaus konservatorijos profesorė, Nadežda Jemeljanenko

(1886-1972), agronomė ir mokytoja Zinaida Fomina (1888-1967) emigravo ir mirė Australijoje.

Dėl sūnaus Boriso (1885-1949) tėvas turėjo daugiausiai problemų.

P.Dauguviečiui jau dirbant taikos teisėju Panevėžyje sūnus krėsdavo įvairias eibes ir nuomotojai neapsikentę prašydavo šeimos išsikelti, todėl teisėjui dažnokai tekdavo keisti nuomojamus namus. Vėliau Borisas irgi išgarsino giminę ir tapo garsiu režisieriumi. 1908 metais jis baigė Peterburge imperatoriškąją teatro mokyklą ir gyvenimą susiejo su scena. Baigęs mokslus vaidino Petrapiilio mažajame teatre, o nuo 1924 metų - Kauno teatre. Jo sukurtas spektaklis „Žaldokynė“ buvo žinomas vos ne kiekvienam tos kartos žmogui.

Žmona, pagimdžiusi paskutinę dukrą, netrukus mirė ir P.Dauguvietis vedė antrą kartą. Jo antroji žmona buvo pirmosios netikra sesuo. Tai buvo prancūzė Nadin Žiko. P.Dauguvietis atvyko su Nadin į Panevėžį ir ji užaugino visus penkis vaikus.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1919 metais balandį P.Dauguvietis buvo paskirtas Panevėžio ir Joniškėlio apskrčių taikos teisėju. Kartu jam pavesta eiti ir teismo tardytojo pareigas. Neilgą laiką jis dirbo ir Panevėžio apskrities viršininku. Tuo metu tai buvo sudėtingas apskričiai etapas. Reikėjo formuoti naują valdžios aparatą. P.Dauguvietis Panevėžio miesto apylinkės teismo taikos teisėju išdirbo iki pensijos -

1926 metų gegužės 1 dienos. Apie jo atleidimą pranešė miesto laikraštis „Kraštas“. Jis rašė, kad atleidžiamas Panevėžio 1-osios nuovados taikos teisėjas P.Dauguvietis, išdirbęs teisės sistemoje 40 metų.

Išėjęs į pensiją P.Dauguvietis daug laiko praleisdavo Dauguvietynėje. Ten buvo jo ūkis. Žemės pats nedirbdavo, bet ją nuomodavo. Nuomininkai ir gyvendavo šeiminko name, tik palikdavo kelis kambarius šeiminkui.

P.Dauguvietis buvo išsilavinęs žmogus. Mokėjo rusų, lenkų, žydų, vokiečių kalbas, gražiai griežė smuiku ir turėjo gražų balsą. Savo gimtinėje labai mėgo grybauti. Amžininkai jį atsimena einantį grybauti visada su lazda. Naudodamas lazda jis ir rinkdavo grybus.

Savo gimtinėje labai tausėjo mišką. Kas jam pasiūlydavo parduoti miško medžius, tapdavo priešu, o kas sakydavo, kad neverta parduoti medžių ir miško, tapdavo draugu.

Paskutiniaisiais metais gyveno Panevėžyje, Topolių gatvėje. Mirė 1943 metais gruodžio 28 dieną. Palaidotas Panevėžyje. Jo žmona mirė 1951 metų birželį. Palaidota greta vyro.

Elena MARKUCKYTĖ,
Donatas PILKAUSKAS

2015 M. SPALIO 7–31 D.

ORGANIZATORIAI: KOLEKCIININKAS ALEKSANDRAS ŠADRINAS IR LDS GALERIJA „ARKA“

SALVADORAS

PABLAS

DALI IR PIKASAS

PARODOJE PRISTATOMA DAUGIAU NEI 150 ORIGINALIŲ KŪRINIŲ - SKULPTŪRA, KERAMIKA, GRAFIKA

ADRESAS: LDS GALERIJA „ARKA“, AUŠROS VARTŲ G. 7, VILNIUS

INFORMACIJA TEL.: 8 (5) 2121319

DARBO LAIKAS: KIEKVIENĄ DIENĄ 12–20 VAL.

DAUGIAU INFORMACIJOS:

Su „Laisvalaikio“ kortele bilieto kaina
5 Eur

dalipicasso.eu

Anton Čechov
Trys seserys

10.25

Režisierius
Rimas Tuminas

www.vmt.lt

PAGRINDINIS RĖMĖJAS

TEATRO RĖMĖJAS

INFORMACIJOS PARTNERIS

INFORMACIJOS RĖMĖJAS

TEATRO SAVITRAŠTIS

BALTO

LIBRA VITALIS

Žinių radijas

IGEPAGroup

veidas

RESpublika

bilietai.lt

Su „Laisvalaikio“ kortele
15 %
nuolaida 2 bilietams